No. 1691 Zaterdag 27 Mei 1916. 33ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag. Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.— Afzonderlijke nummers fl. 0.15. Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Onze Begrooting

IN DEN

Kolonialen Raad.

Verslag.

De Heer PH. VAN DER BREGGEN, Directeur van het Departement van Openbare Werken, Gemachtigde van het Bestuur, kan gelukkig zeer goede mededeelingen doen over onze havenwerken. Verleden jaar had de Heer VAN DER BREGGEN aangeraden maar tot aanbesteding der werkzaamheden over te gaan. Hij gaf dat advies na zelf een paar maanden de haven onderzocht te hebben en na bestudeering van alle tot dan toe genomen proeven. De toen gevolgde methode gaf geen voldoende resultaten, aanbesteding zou de verbetering onzer haven misschien spoediger tot een goed einde brengen. Gouverneur en Minister stemden met dit voorstel in en trachtten beiden tot een aanbesteding te geraken.

Onderhandelingen werden aangeknoopt met een Deensche aannemersfirma op St. Thomas en met de bekende Amerikaansche JOHN MONKS & SONS te New York.

In December heeft de Deensche firma een onderzoek ingesteld naar onze havenwerken en in Februari de firma MONKS. De Deensche deed telegrafisch een aanbod, maar te hoog; de firma MONKS deed een aannemelijk voorstel, doch de toestanden zijn veranderd sinds verleden jaar.

Sedert Augustus is de Heer VAN DER BREGGEN er in geslaagd een nieuwe methode van werken toe te passen welke betere, meer bevredigende uitkomsten geeft. De zandzuiger werd ingericht tot heimachine. Drie heimachines, zonder ketel, uit Amerika betrokken, werden op het dek opgesteld. De ketel van den zandzuiger levert den noodigen stoom voor de drijfkracht.

Met deze heimachines worden met blokken van 300 à 400 KG. de pijpen in den grond gedreven, in plaats van door duikers met voorhamers van 10 KG., zooals destijds door Prof. KRAUS was geadviseerd. Als men ziet, hoe moeilijk dat machinaal indrijven der pijpen met zoo'n zwaar heiblok nog gaat, en hoe dikwijls alles kort en klein wordt geslagen, dan mag men toch niet veel verwacht hebben van de vroegere methode door Prof. KRAUS aangeraden.

Door duikers worden dynamietladingen in de pijpen gelegd en daarna ontladen. Het losspringend materiaal wordt dan met de baggermachine omhoog gehaald. Op deze wijze zal aan de Westzijde worden gewerkt, en meenend dat dezelfde methode aan de Oostzijde evenzeer gevolgd kon worden, was de Directeur van O. W. daar op dezelfde wijze begonnen. Het bleek evenwel, dat de walmuren van het Waterfort niet bestand waren tegen de voortdurende zware schokken. Er moest dus een andere manier van werken gezocht worden. Dynamiet mocht daar niet gebruikt worden. De Heer VAN DER BREGGEN nam een proef met hydraulische middelen. Hij liet den zeebodem daarmede bewerken en geschikt maken voor opzuiging of opbaggering. Prof. KRAUS en Ingenieur VAN DEN BROEK hadden op grond van een vroeger genomen proef beweerd, dat men van hydraulische middelen wel zou mogen afzien.

Als hydraulisch middel werkte een pomp van groote capaciteit op den zandzuiger gemonteerd. Voor drijfkracht dezer pomp werd een afzonderlijke ketel in het ruim opgesteld. Een persleiding werd onder aan de zuigbuis bevestigd. Deze persleiding eindigt in drie brandspuiteneinden van 2 cM. middellijn en hierdoor worden waterstralen onder hoogen druk naar den bodem geperst, waardoor deze voldoende wordt losgewerkt om door de Hayward baggermachine opgebaggerd te worden. Opzuigen gecombineerd met de perswaterinrichting gaf geen resultaat, en zoo kon worden overgegaan om met den grooten vasten ketel van den zandzuiger de pomp te drijven, toen bleek, dat de losse ketel niet groot genoeg was. De zandzuiger en de Hayward werken dus in combinatie aan de Oostzijde tot het weer noodig zal worden den zandzuiger over te brengen naar de Westzijde om daar pijpen in den bodem te gaan drijven en werk te verschaffen aan de oude baggermachine. Deze oude machine is geheel gerepareerd en uitgerust met een grijpemmer en zal zeer zeker het hare er toe bijdragen om de werkzaamheden een vluggen voortgang te doen hebben.

Deze nieuwe methodes worden thans door Ingenieur VAN DER BREGGEN toegepast, na door hem zelf te zijn uitgevonden. Er wordt niet meer gewerkt volgens de methode door Prof. KRAUS geadviseerd.

De rede tot aanbesteding mag derhalve als niet meer bestaande worden beschouwd. Vóór het einde van 1917 mag verwacht worden dat wij zelven met onze havenwerken klaar komen.

Nog een enkel woordje wil de Gemachtigde spreken over den stank in het gebouw der Inspectie van de Belastingen. Een spoelstelsel met afvoer naar zee is natuurlijk verre te verkiezen boven elk ander stelsel. Niet sprekend over de wenschelijkheid in een gehuurd huis onkosten te maken voor het aanbrengen van waterclosets, bestaan uit technisch oogpunt daartegen geen bezwaar, daar het gebouw aan de haven gelegen is. Het is echter beter de adviezen van Dr. DEN HOUTER niet vooruit te loopen. Het tonnenstelsel mag uit de oude doos genoemd worden, er zijn nog massa's steden, waar dat stelsel gebruikelijk is. Terwijl men in geheel nieuw te bouwen steden of stadsgedeelten wel steeds het spoelstelsel zal invoeren, is het niet uitgesloten, dat wij in Willemstad onze eischen minder hoog zullen moeten stellen.

Wat herstelling van straten en stegen betreft, die zullen worden verbeterd voor zoover de gelden voor het gewoon onderhoud strekken.

De Landbouwkundige, de Heer G. B. DUSSEL, Gemachtigde van het Bestuur kan onmogelijk beloven op gezette tijden, bijv. om de drie maanden, ook de financiëele resultaten der genomen proeven te zullen publiceeren. Verslagen zijner proefnemingen werden meermalen gepubliceerd in hier verschijnende bladen zoowel als in een officiëel orgaan. In de toekomst wil de Landbouwkundige, als het hem voor de praktijk nuttig voorkomt, de financiëele resultaten wel er bij publiceeren, maar zeker niet op gezette tijden. Direct is niet altijd het financiëele resultaat eener proef aan te geven; dat blijkt soms eerst heel veel later op indirecte wijze. Een frappant voorbeeld hiervan is de proef, met vlug groeiende en sterk tegen droogte bestand zijnde sorghum. Door die sorgvuldig uitgevoerde proef geleid, kon de Landbouwkundige verleden jaar met gerustheid op Aruba invoeren de geheel nieuwe sorghum variëteit *Feterita*. Daardoor werd dit jaar de oogst op Aruba voor een groot deel voor mislukking bewaard, terwijl de inheemsche sorghum grootendeels verloren ging.

Is dat niet een indirect groot financiëel voordeel van de genomen proeven?

Nog een ander voorbeeld wil Spreker aanhalen.

De sisalproeven door het Gouvernement genomen, hadden vooral een demonstreerende beteekenis om aan te toonen, dat sisalcultuur hier mogelijk is. Direct financiëel voordeel was uit die proeven niet te halen; daarvoor waren ze te klein, maar het indirecte voordeel is zeer groot. Duizenden en nogmaals duizenden planten kunnen thans geleverd worden aan de sisalondernemers op *Mount Pleasant*, wat voor die sisalcultuur in 't groot van veel beteekenis is.

De terugbetaling der dividivivoorschotten is ook ter sprake geweest. Al die contracten waren echter afgesloten, vóórdat de Heer DUSSEL Landbouwkundige werd en het toezicht op de werkzaamheden behoorde bij diens voorganger.

Toen de Heer DUSSEL in Mei 1911 benoemd werd, waren er in het geheel 66 contracten afgesloten, waarvan twee op Bonaire. Daarna werd nog een voorschot verleend onder hypothecair verband.

Een paar voorschotnemers moesten toen nog den laatsten termijn van het hun toegekende voorschot ontvangen. Onmiddellijk na zijn aanstelling is de Heer DUSSEL begonnen met den stand der dividiviplantsoenen na te gaan, vooral met het oog om te zien, of het raadzaam was met het verleenen van voorschot door te gaan. Na grondig onderzoek werd besloten geen enkel nieuw contract meer aan te gaan. Op veel te lichtvaardige wijze waren die credieten verleend, waarvan men vooruit wist, dat er hoegenaamd geen zekerheid bestond voor terugbetaling der op langen termijn verleende voorschotten. Evenmin als men zekerheid had, dat voldaan zou worden aan het contract.

Dit laatste bleek wel zóó duidelijk, dat reeds in het begin sommige voorschotnemers moesten gedwongen worden tot vervroegde terugbetaling, omdat werd geconstateerd, dat niet volgens het contract werd gewerkt. Hoeveel andere personen er waren, die zich evenmin aan het contract hebben gehouden, kan de Landbouwkundige niet opgeven, daar alles vóór zijn tijd is geschied.

De mislukking van dezen opzet mag echter niet alleen geweten worden aan lichtvaardigheid bij het verleenen van voorschotten.

Onbekendheid met den langzamen groei van den dividiviboom, de schaarschte van veevoeder in de ontzettend droge jaren, wanneer menig planter zijn vee niet kan afhouden van groote dividiviboomen en nieuwe aanplantingen, en de gedachte; dat men aan terugbetalingen van gelden bij het Gouvernement geleend minder behoeft te denken, welke gedachte bij enkelen misschien heeft voorgezeten, dat alles heeft meegewerkt tot de mislukking.

Deze dividivivoorschotten mogen echter niet gerekend worden onder de door het Gouvernement genomen proeven. Het Gouvernement heeft Steun willen verleenen om dividivicultuur te bevorderen, de voorschotten werden geheel vrijwillig gevraagd, nadat kennis was genomen van de bepalingen in het contract vervat.

De redactie dezer contracten is opgemaakt onder het vorig Koloniaal Bestuur. Het tegenwoordig Bestuur overweegt, welk standpunt het zal innemen tegenover de planters, die voorschot hebben genoten en wier aanplant buiten hun schuld verloren is geraakt.

De Heer C. S. GORSIRA Lid van den Raad zegt dank aan den Directeur van O. W. voor diens volledige inlichtingen, en herhaalt het volste vertrouwen te hebben in diens leiding van zaken. Hij dankt ook zijn medelid, den Heer ZEPPENFELDT voor de waardeerende woorden over de sisalonderneming op *Mount Pleasant*. Ook in de woorden van den Landbouwkundige meent hij een aanmoediging te mogen zien, wat hem hoogst aangenaam is.

De Heer WINKEL meent, dat de wn. Inspecteur van het Onderwijs, bij het beoordeelen der scholen den juisten maatstaf heeft aangelegd. Het is hem echter niet recht duidelijk, hoe men op school lezen, schrijven, rekenen, ja zelfs aardrijkskunde kan leeren zonder een taal te kennen. Of geschiedt dat soms in de landstaal?

Lid WINKEL is de Missie verre van dankbaar, dat zij het onderwijs op zich heeft genomen. Hij betreurt dat veeleer, en met hem, vele anderen ook hier in den Raad.

Immers had de Missie zulks niet gedaan, dan was het Gouvernement verplicht geweest het onderwijs zelf te geven.

Ten slotte is toch het Gouvernement verantwoordelijk voor goed onderwijs.

Hoe dat onderwijs nu verbeterd moet worden, laat Spreker aan het Bestuur over. Wanneer dat wordt bijgestaan door den Inspecteur zal men wel tot een goed resultaat geraken.

Het is bepaald onjuist, dat de Landraad ARENDS slechts het vorig jaar de Openbare School niet heeft bezocht.

Volgens mededeeling uit zeer goede bron weet de Heer WINKEL, dat die Landraad al drie jaar achtereen niet is wezen kijken. Dat landraden door het volk gekozen worden beteekent niets. Ze moeten hun plicht doen.

De Inspectie der Belasting zal verstoken moeten blijven van goede waterclosets, omdat het gebouw gehuurd is.

De tegenwoordige omstandigheden zullen het bouwen van een eigen gebouw wel niet toelaten, en zoo zal de hygiëne daar nog lang zeer veel te wenschen overlaten. Dat kan toch zoo niet. Waarom kan men de closets niet aanbrengen en bij opzegging der huur mede nemen?

Het verwondert lid WINKEL heelemaal niet, dat de Procureurgeneraal zijn voorstel betreffende de politie beschouwt als van iemand die weinig kennis van zaken heeft. Het schijnt, dat men er niet op wil ingaan militairen in dienst bij de politie te behouden.

De militaire politie is het Bestuur niet sympathiek, vooral als er sprake is van een onafhankelijk officier aan het hoofd.

De Procureur zal niet evenveel op straat kunnen zijn, als een daartoe speciaal aangewezen hoofdambte-

BOVENWINDSCHE STEMMEN.

XIII.

Wat men nergens in de Kolonie aantreft, vindt men op St. Martin; we bedoelen Gouvernementeele Buitenscholen. Waren we een half jaartje vroeger gekomen, dan hadden we nog een ander *unicum* kunnen zien: een Protestantsche Bijzondere School. Maar die Bijzondere School der Methodisten-gemeente te Philipsburg moest in Juni opgeheven worden wegens gebrek aan de vereischte leerkrachten.

Het schoolwezen heeft zich op St. Martin wel buitengewoon ontwikkeld! Op een bevolking van ternauwernood 3000 menschen zijn daar zes scholen, vier Openbare en twee Bijzondere, Roomsch Katholieke.

Ons eerste bezoek geldt natuurlijk de Zusterschool op Great-Bay, die een vervolgklas heeft voor Burgerkinderen met M. U. L. O.

Deze school is ten deele verbonden aan het St. Jozefs-Convent der Eerw. Zusters Domikanessen, terwijl ook nog 'n paar klassen in een ander gebouw zijn ondergebracht aan de overzijde van den tuin. De burgerschool is boven, de armenschool beneden.

Evenals op de Benedenwindsche eilanden wordt ook op de Bovenwindsche gewerkt volgens hetzelfde Program: Hollandsche methode, Hollandsche leermiddelen. Ook hier dus het tweetalenstelsel.

Van huis uit spreken de kinderen Engelsch, en de voertaal op school is Hollandsch.

De omgeving van de kinderen op St. Martin verschilt zeer veel van die der buitendistricten op de Benedenwindsche eilanden.

Op zes- of zevenjarigen leeftijd brengen de kinderen op St. Martin al eenige beschaving en ontwikkeling mede naar school. Van verschillende zaken hebben ze al eenig begrip, maar geven zich van dit begrip rekenschap in 't Engelsch. Praktisch onderwijs moet aansluiten aan deze begrippen en trachten de geringe wetenschap der kinderen geleidelijk aan te vermeerderen.

Hoe onoordeelkundig en geheel tegen de allereerste beginselen der opvoedkunde in is het nu deze kinderen te moeten onderwijzen in het Hollandsch waarvan ze geen woord verstaan! Men verwacht groote dingen van het aanschouwelijk onderwijs! Bij het leesonderricht bijvoorbeeld kennen de kinderen reeds 'n paard en wagen, 'n meisje, 'n jongen, 'n hond. Uit het reeds bekende woord moeten ze de nog onbekende letters leeren, die op bordjes onder het plaatje het woord vormen. Maar als aan Engelsch sprekende kinderen gevraagd wordt: Wat is dat? noemen ze natuurlijk de Engelsche benaming. De onderwijzer moet hun dan eerst het Hollandsche woord voorzeggen. Uit eigen aanschouwing leert het plaatje van een Paard hun niet de letter **P** maar **H** van Horse, en toch moeten ze het woord Paard onthouden. Wat een verwarring van letters en woorden! Wat zouden die schapen veel vlugger leeren lezen, als ze begonnen met het Engelsch!

Vergeet ook niet, dat sommige Hollandsche medeklinkers en alle klinkers zeer veel verschillen met de Engelsche uitspraak.

Een marteling voor onderwijzers en leerlingen, om het geduld er bij te verliezen en het schoolgaan alle aantrekkelijkheid te ontnemen, is die Hollandsche methode.

Waarom aan die kinderen niet de eerste jaren gewoon in het Engelsch als voertaal onderricht gegeven en eerst als zij hun eigen taal voldoende kunnen lezen en schrijven, begonnen met een voor hen geheel vreemde taal? Groot gevaar bestaat er nu, dat ze geen van beide talen goed leeren.

Een ander voorbeeld.

We zagen prachtige platen hangen van planten en vruchten. Maar, zooals de Hollandsche leermethode eischt, allemaal Hollandsche planten en vruchten, die de kinderen *in natura* nimmer te zien krijgen. Geen suikerriet, koffie, cacao, mango of welke tropische vruchtboom ook.

We woonden een leesles bij. 't Ging heel aardig, men verstond wat men las. Maar, dat het lezen wordt aangemoedigd door die Hollandsche boeken, daar gelooven we niks van.

Bij ons op school waren we altijd een paar lessen voor. We vonden die verhaaltjes zoo mooi en wezen elkander aan, wat je toch zeker lezen moest. Engelsche jongens zullen in die Hollandsche boeken niet snuffelen om te zien wat er volgt.

Ook door de ouders wordt over dat gedwongen Hollandsch leeren geklaagd. Ze hebben er niets op tegen dat in een Hollandsche Kolonie ook de Nederlandsche Taal op het Program staat, maar niet vooraan, niet de voertaal moet het Hollandsch wezen. Leer den kinderen Hollandsch, als ze al eenig begrip hebben van de taal, die ze vanhuisuit spreken,

naar. In plaats van eens per maand, zou die ambtenaar bijv. eens per dag de markt kunnen bezoeken.

Nog steeds houdt de Heer WINKEL vol, dat er een vergissing in het spel is bij de opgave der afgemaakte honden.

De overlast van de honden wijst uit, dat zooveel honden niet kunnen afgemaakt zijn. Het Bestuur onderzoeke en zegge maar niet aldoor, dat de Raad onjuist is, onwaar en overdreven.

De Procureur heeft gezegd, dat het onderwijs niet zoo slecht is als de wn. Inspecteur in zijn rapport zegt, terwijl de Schoolcommissie een rapport heeft uitgebracht, wat in hoofdzaak met dat van den Inspecteur overeenkomt. En dat rapport is door den Procureur-Generaal geteekend in zijne hoedanigheid van Voorzitter der Schoolcommissie.

Is het niet treurig? roept lid WINKEL uit. Spr. hoopt, dat de wn. Inspecteur den noodigen moed zal behouden om als Hoofd der Hendrik school in samenwerking met den Inspecteur mede te helpen het onderwijs te verbeteren, en de toestand hem niet zal gaan vervelen, zoodat hij liever naar het Moederland terugkeert. De Heer WELLING moge begrijpen, dat zijn optreden gewaardeerd wordt. Van zijn optreden wordt veel verwacht. Hij staat goed bekend bij den Minister van Koloniën, weet de Heer WINKEL te vertellen, en het Departement van Koloniën is uitstekend op de hoogte van de onderwijstoestanden in deze Kolonie.

Wat Spreker gezegd heeft over de hoedenindustrie was niet van zulk een ernstigen aard, dat de Gemachtigde van het Bestuur er een aanleiding in kon vinden om schorsing der vergadering aan te vragen. De Heer WINKEL bedoelde alleen het Bestuur te verzoeken het daarheen te willen leiden, dat de arme vlechtsters wat meer verdiensten haalden uit haar werk. Hij hoopt dat dit verzoek aan den Gouverneur zal worden overgebracht.

Wordt vervolgd.

HOEDENEXPORT in 1915.

II.

De tegenwoordige oorlog heeft in alle landen, zoowel binnen als buiten Europa, een geweldige stagnatie in alle bedrijven teweeg gebracht. Niet te verwonderen derhalve, dat ook onze Kolonie daarvan den terugslag moest ondervinden. Vooral een mode-artikel, gelijk de stroohoed, moest daaronder zeker te lijden hebben. Het onmiddellijk gevolg van het uitbreken van den oorlog was, dat reeds terstond de markt van Duitschland en Frankrijk voor onzen handel geheel werd afgesloten en dat ook de export naar Engeland veel verminderde.

Houdt men met dezen factor rekening, dan moet men zich nog veeleer verwonderen, dat de uitvoer onzer hoeden in 1915 nog zulk een hoog cijfer kon bereiken.

Voor de hieronder volgende statistiek konden wij alleen gebruik maken van gegevens, opgemaakt door de administratie onzer Douane. Men houde daarbij in het oog, hetgeen wij in ons vorig artikel hebben opgemerkt.

In **1915** werden aan *hoeden* van Curaçao uitgevoerd:

naar:	*dozijn*	*waarde*
Noord Amerika	62.345	f 233.117
Bovendien werden daarheen uitgevoerd		
van ARUBA:	13.751	27.504
en van BONAIRE	6 097	20.421
Te samen:	82.193	281.045
Duitschland	niets	niets
Frankrijk	niets	niets
Engeland	32.245	142.996
Nederland	969	4.798
Panamá	5.360	5.184
Suriname	85	563
Barbados	299	607
Porto Rico	727	1.167
St. Thomas	107	399
Cuba	1482	4.144
Columbia	424	773
Te samen:	123.891	441.676
Voegt men hier nog bij: van SABA uitgevoerd	15	47
Totaal	**123.906**	**441.723**

Men kan dus veilig aannemen, dat in het afgeloopen jaar ten naaste bij **anderhalf millioen** stroohoeden uit onze kolonie naar het buitenland verzonden werden.

In de bovenstaande statistiek is niet opgenomen, de hoeveelheid hoeden, die per postpakket of *aangeteekend* als brief verzonden wordt. Voornamelijk zeer *fijne* hoeden, op bestelling gemaakt, worden bijna zonder uitzondering op bovenstaande wijze verzonden. En zeer groot is ook het getal der *fijne* hoeden, die hier gekocht en door reizigers of schepelingen als passagiersgoed worden meegenomen en waarvan evenmin aanteekening wordt gehouden.

Verblijdend is ook het verschijnsel dat het vervaardigen van stroohoeden ook op de eilanden Aruba en Bonaire steeds meer wordt beoefend. Neemt men in aanmerking, dat het op die eilanden nog veel lastiger is dan op Curaçao, om steeds goed vlechtstroo machtig te worden, en dat de gelegenheid, om de gemaakte hoeden te verkoopen, veel beperkter is, dan bewijst de volgende statistiek des te sterker hoezeer zich deze volksindustrie zich op die eilanden uitbreidt.

Van ARUBA werden verzonden:

jaar:	*dozijn:*	*waarde:*
1910	2,253	2,012 fl.
1911	2,790	5,589 „
1912	7,800	19,203 „
1913	7,422	23,629 „
1914	11,384	23,023 „
1915	13,751	27,504 „

Op BONAIRE was de stijging minder groot. Van daar werden verzonden:

jaar:	*dozijn:*	*waarde:*
1910	2,198	5,042 fl.
1911	2,109	5,120 „
1912	4,481	18,765 „
1913	7,145	34,831 „
1914	6,631	23,302 „
1915	6,097	20,424 „

De gemiddelde prijs per hoed daarentegen was op Bonaire veel hooger dan op Aruba.

De reden daarvan is, dat men op Aruba zooveel *lataï* hoeden vervaardigt, die zeer slecht betaald worden. In de laatste jaren worden op Bonaire reeds zeer veel *fijne* hoeden gemaakt, die op eigen gelegenheid op de Engelsche eilanden Barbados en Granada en aan de Kust worden van de hand gedaan.

P. A. EUWENS.

De Duitsche Rijksdag.

De Duitsche Rijksdag hield onlangs een zitting, waarin de Rijkskanselier het woord voerde. Men wist dat dit geschieden zou, zoodat de tribunes in de Rijksdagzaal stampvol waren. Het diplomatieke corps was sterk vertegenwoordigd; ook de Amerikaansche gezant was aanwezig.

De Rijkskanselier gaf een overzicht van den toestand op alle oorlogsterreinen en deed uitkomen, dat deze gunstig is voor de Duitschers en volkomen beantwoordt aan de verwachtingen. De blokkade-politiek noemde hij mislukt en hij begreep niet, hoe de vijanden van Duitschland na de ervaring van 1915 daaraan nog kunnen vasthouden. De vijanden vergeten, dat het Duitsche staatswezen, dank zij het organiseerend talent van het Duitsche volk, tegen de moeilijke taak van verdeeling der levensmiddelen is opgewassen. De oogst van 1915 was een der slechtste sedert tientallen van jaren, maar niettemin zijn wij er gekomen en gaan met een flinke reserve het nieuwe jaar in. Eenstemmig wordt verklaard, dat de wintergewassen thans goed staan.

Engeland gaat voort in strijd met het volkenrecht de blokkaderegels te verscherpen, waartegen Amerika reeds heeft geprotesteerd. Dit protest, dateerend van 5 November 1915, is onbeantwoord gelaten.

De Engelsche regeering schroomde niet zich zelfs tegen de menschlievende pogingen van Amerikaansche philanthropen, zooals die tot het verkrijgen van een geregelden toevoer van melk voor Duitsche kinderen, te verzetten.

Een onlangs verschenen „order in council" bedreigt den wettigen handel op neutrale havens met een verdere met het volkerenrecht strijdige verscherping der bepalingen betreffende het blokkeeren, bepalingen, tegen de schending waarvan de Amerikaansche regeering reeds heeft geprotesteerd.

Geen enkel denkend neutrale — hij moge ons al dan niet goed gezind zijn — kan ons het recht betwisten, ons te weer te stellen tegen dezen uithongeringsoorlog in strijd met het volkenrecht. Geen mensch kan van ons verlangen, dat wij onze wapenen tot afweer, waarover wij beschikken, ons zullen laten ontwringen. Wij gebruiken ze en moeten ze gebruiken. Wij ontzien de gerechtvaardigde belangen der neutralen bij den wereldhandel en het wereldverkeer, maar wij kunnen verwachten, dat de eerbied, welken wij betoonen, begrepen, ons recht en onze plicht erkend worden, om met alle middelen wedervergelding uit te oefenen voor de uithongeringspolitiek onzer vijanden, die met het volkenrecht en alle menschelijkheid spot.

Sinds ik hier voor het laatst het woord voerde, ging v. Bethmann Hollweg voort, zagen wij ons genoodzaakt Portugal den oorlog te verklaren, dat door een reeks van neutraliteitschendingen en vooral door den roof van Duitsche schepen, onder den druk van Engeland, dezen oorlog had uitgelokt.

De Rijkskanselier deed verder uitkomen, dat bij de geallieerden geen spoor van vredesstemming is op te merken. De redevoeringen te Londen, Parijs, Petersburg en Rome hebben, zeide hij, zulk eenzelfde strekking, dat ik daarop niet behoef in te gaan. Toch richtte hij een woord tot Asquith, voor wien de volkomen vernietiging van de militaire macht van Pruisen voorwaarde van alle vredesonderhandelingen blijft. Deze voorwaarde kan natuurlijk niet een basis om tot vrede te komen worden. Op zulk een voorwaarde kunnen wij niet anders antwoorden dan met ons zwaard.

Voor ons is de beteekenis en het doel van den oorlog een zoo sterk Duitschland te scheppen, dat niemand ooit weer in de verzoeking zal komen, het te willen vernietigen, dat ieder ter wereld ons recht om deel te nemen aan de werken des vredes, erkennen moet. Dit Duitschland, niet het vernietigen van vreemde volkeren streven wij na; het is de blijvende redding van het thans op zijn grondvesten geschokte Europa.

Wat wij beoogden, konden wij door vreedzamen arbeid bereiken, maar onze vijanden hebben den oorlog gekozen. Nu moet de vrede van Europa uit een stroom van tranen en bloed, uit de graven van millioenen geboren worden.

Duitschland en Oostenrijk–Hongarije hebben niet de bedoeling gehad de Poolsche quaestie aan de orde te stellen, het lot der veldslagen heeft dit gedaan. Nu wacht zij op de oplossing. Duitschland en Oostenrijk–Hongarije moeten en zullen ze brengen.

Na zulke schokken kent de geschiedenis geen status quo ante. Herinnerend aan den toestand van Polen, waar de Russische ambtenaren in alle haast nog geld afpersend de vlucht namen en de Russen brandstichtend en roovend terugtrokken, zei de Rijkskanselier dat zelfs Asquith niet werkelijk kan veronderstellen, dat Duitschland ooit vrijwillig de door Duitschland en zijn bondgenoot bevrijde volkeren tusschen de Baltische Zee en de Wolhynische moerassen, het mogen dan Polen, Lithauers, Balten of Letten zijn, weer aan de heerschappij van het reactionnaire Rusland zal uitleveren.

Neen niet ten tweeden male mag Rusland aan de onbeschermde grenzen van Oost en West Pruisen zijne legers laten opmarcheeren; niet ten tweeden male zal met Fransch geld het Weichselland a's invalspoort tegen het onbeschermde Duitschland worden ingericht.

Evenmin zal iemand gelooven, dat wij in het westen de landen, waarop het bloed van ons volk heeft gevloeid, zonder volkomen zekerheid voor onze toekomst zullen prijsgeven. Wij zullen ons werkelijke waarborgen verschaffen, dat België geen vazalstaat van Frankrijk en Engeland wordt of in militairen en economischen zin tot een voorpost tegen Duitschland wordt gemaakt. Ook hier doet het lot geen stap terug. Ook hier kan Duitschland de lang onderdrukten Vlaamschen volkstam niet weer aan de verwaalsching prijsgeven, maar het zal dezen volksstam een gezonde en een met zijn rijken aanleg overeenkomende ontwikkeling verzekeren op den grond van zijn Nederlandsche taal en aard.

Waren wij vóór den oorlog vijanden van België? Heeft de vredelievende arbeid en vlijt der Duitschers in Antwerpen niet zichtbaar den bloei van het land bevorderd! Streven wij gedurende dezen oorlog er niet naar om het land zooveel mogelijk weer op te richten? De herinnering aan den oorlog zal in het zwaar beproefde land langen tijd nawerken, maar wij zullen in ons wederzijdsch belang nimmer gedoogen, dat er nieuwe oorlogen op dezen bodem losbarsten.

In het verdere deel van zijn rede verklaarde de Rijkskanselier, hoe Engeland er op uit is, niet slechts in militair, doch ook in economisch opzicht Duitschland te verpletteren. Ook na het sluiten van den vrede wil Engeland den oorlog niet doen ophouden, maar een handelsoorlog met verdubbelde kracht tegen ons voortzetten. Eerst moeten wij op militair gebied dan op economisch terrein vernietigd worden. Overal heerscht daar de brutale wil om te vernietigen en de teugellooze zucht om te heerschen, om een volk van 70 millioen tot verminkten te slaan. Ook deze bedreigingen zullen nutteloos zijn, maar de vijandelijke staatslieden moeten bedenken, dat hoe heftiger hun woorden zijn des te geweldiger onze slagen zullen wezen.

Wij hebben dezen oorlog niet gewild, wij voelden geen behoefte onze grenzen te wijzigen, toen hij tegen onzen wil begon, wij bedreigden geen volk met vernietiging van zijn bestaan en de verwoesting van zijn volkbestaan.

Spr. eindigde zijn rede met zijn dankbaarheid te kennen te geven aan de soldaten, die in de loopgraven voor Duitschland leven en strijden; één geest en één wil leidt hen. Deze geest, vervolgde de Rijkskanselier, moet ook ons leiden, en zal, over den strijd hunner vaders heen, onze kinderen naar een krachtige en vrije toekomst brengen.

De centrum-afgevaardigde Spahn en de sociaal–democraat Ebert dankten den Rijkskanselier, vooral voor hetgeen hij sprak over het oorlogsdoel en voor zijn heldere uiteenzetting van den toestand.

Voor den Britsch-Indischen spiegel.

In het laatst aangekomen nummer van den *Indischen Gids* lezen we van de hand des heeren HABBEMA, een belangrijk artikel, getiteld: *Britsch-Indische onderwijs-lessen*, waaruit heel kort het volgende zij medegedeeld:

I. Hoewel in Br. Indië reeds in 1835 een aanvang gemaakt werd met 't inlandsch onderwijs, zoo moet het succes gering genoemd worden. Immers kon in 1907 nog maar 5½ %, in 1911 nog geen 6% lezen.

II. Waarin moet de reden van dit gering succes na zoo veel jaren arbeids, gezocht worden? Vooreerst in het minne gehalte van het slecht betaalde personeel bij de lagere scholen. De graad van ontwikkeling liet bij de massa veel te wenschen over, en de betaling van het personeel is miniem. Zoo bedroeg in 1907 in Bengalen 't inkomen van zoo'n inlandschen meester per maand de kapitale som van F. 3,60. Thans *kan* een inlandsche meester het tot F. 8 (zegge tot acht gulden) brengen. Let op, hij heeft ze niet, maar *kan* ze krijgen. (Billijkheidshalve zij hier echter gelet op de goedkooperen levensstandaard in Br. I. Am). Wonder ondertusschen dat het gouvernement daar lusten naar lasten krijgt?

III. Een ander oorzaak van mislukking heeft men te zoeken in de zgn. Western education, in het streven om maar alles op westerschen voet te schoeien bij het inlandsch onderwijs. Op de lagere scholen was meest regel: voertaal zij Engelsch! Gevolg? De noodige ontwikkeling kon den inlandschen kinderen niet bijgebracht worden. Door schande en schade wijs geworden, is men nu eindelijk een andere baan opgegaan. *Als algemeene regel wordt nu aangenomen, dat men een kind geen Engelsch mag leeren, voor dat het grondig onderwijs heeft ontvangen in zijn moedertaal.*

IV. Maar heeft althans de kennis van het Engelsch al die jaren lang zich onder de inlanders niet merkelijk uitgebreid? Soms hoort men wel eens over de millioenen en millioenen die daar 't Engelsch machtig zijn. Een feit, is het, geconstateerd bij volkstellingen, dat dit getal betrekkelijk zeer gering is. De volkstelling van 1891 gaf op de ruim 300 millioen inwoners slechts 385 duizend en in 1901 nog slechts 850 duizend die 't Engelsch machtig waren. Zoo heel veel is dit getal niet, vooral als men in aanmerking wil nemen, dat onder dit laatste getal begrepen zijn de 400 duizend inlandsche leerlingen van 't middelbaar onderwijs.

Opmerkenswaardig, dat na de invoering der nieuwe regeling, 't aantal Engelsch sprekenden is toegenomen. Toch bedroeg dat volgens de volkstelling van 1911 niet meer dan ½ pCt van heel de bevolking.

Zij nog opgemerkt a) dat uit dit alles voor ons gouvernement wel een of ander te leeren valt; b) dat men bij vergelijking van toestanden in zake onderwijs bij de verschillende koloniën, niet alleen te letten hebbe op de quantiteit der scholen, maar ook terdege op de qualiteit, juist als bij 't opmaken der waarde van geldstukken; c) mag het wel eens gezegd worden voor wie altijd bij 't afgeven op ons gouvernement, den naam Britsch–Indië in den mond bestorven ligt, dat ons gouvernement zelfs nu reeds, betrekkelijk meer over heeft voor 't lager onderwijs hier in Indië dan de Engelsche bestuursmannen voor het hunne.

De Java–Post.

---

waarin ze hun begrippen uitdrukken en waarin ze de zaken noemen. Dan zullen ze het ook veel verder brengen niet slechts in de andere vakken, maar ook in het Hollandsch zelf, dat in uitspraak, woordvoeging en taalregels zoo hemelsbreed verschilt van het Engelsch.

Het onderwijs moet aanpassen aan de omstandigheden, waarin de kinderen leven en hen voorbereiden op het volgend leven.

Non scolae sed vitae discimus, zeiden de Ouden, we leeren niet voor de school, maar voor het leven. Doch het omgekeerde heeft op de Bovenwindsche eilanden plaats. Daar leeren de kinderen het Hollandsch om de Hollandsche schoolmethode te kunnen volgen en de Hollansche leermiddelen te kunnen gebruiken. Omgekeerde wereld dus, het middel wordt doel. Dergelijke taaldwang gaat toch wel wat al te ver voor het vrijheidlievende Nederland en riekt sterk naar chauvinisme.

Daarbij, het propageeren van de Nederlandsche taal wordt er toch niet mee bereikt.

Dan verwachten we veel meer van een behandeling van het Hollandsch als vreemde taal op de twee of drie hoogste klassen, bij kinderen die al eenig begrip van taal hebben ontvangen. Het gros zal er niet minder om leeren en de vlugge leerlingen zullen het er dan een heel eind in brengen, en het later bijhouden ook. Nu doet niemand het.

Met opzet hebben we deze delicate quaestie behandeld bij het bezoek aan onze eigene school. Voor de Gouvernementeele scholen is de moeilijkheid nog grooter, daar die scholen niet bediend worden door geboren Hollanders. Niet slechts de leerlingen, ook de meesters zelf zullen moeite hebben met het Hollandsch te gebruiken als voertaal.

Hoeveel gemakkelijker en duidelijker zullen zij zich kunnen uitdrukken in het Engelsch.

De Schoolcommissie brengt alleen verslag uit over de scholen op het hoofdeiland Curaçao. Hoe jammer dat de Heeren de Gouvernementeele Buitenscholen op St. Martin niet eens kunnen bezoeken. We willen geen kwaad van die scholen zeggen, nog minder van de Onderwijzers, maar wijzen alleen op de groote moeilijkheid voor het Gouvernement om overal goede krachten heen te sturen.

De Methodisten konden aan dezen eisch niet voldoen en waren gedwongen hun Bijzondere School op te geven.

De Anglicanen en de Free Gospel Mission moesten op Saba hunne scholen sluiten uit gebrek aan krachten; en toch hadden zij de vrije beschikking over net zooveel dollars, als ze maar noodig hadden.

De Katholieke Missie heeft niet slechts voor één, maar voor vijf en twintig scholen te zorgen. Als het Gouvernement voor al deze scholen de vereischte krachten moest leveren, zou het dat doodgewoon niet kunnen.

Voor de drie buitenscholen van St Martin gaat het nog, omdat men op St. Martin niet zoo geïsoleerd leeft wegens de kleinere afstanden en er gelukkig krachten beschikbaar waren op het eiland zelf. Maar in onze Buitendistricten zouden ze niet in voldoend aantal te vinden zijn, en Hollandsche Heeren of Dames zouden feestelijk bedanken om zoo vreeselijk geïsoleerd buiten te gaan leven in de meest primitieve, armoedige omgeving.

De Katholieke Kloosterzuster doet dat wel, en deed het al sinds jaren, toen de toestand buiten nog veel erger was dan tegenwoordig. We gelooven vast, dat zonder Zusters het Onderwijs in de Buitendistricten onmogelijk zoo algemeen verspreid zou zijn geweest.

Meer dan een halve eeuw lang hebben deze moedige Hollandsche Vrouwen zich opgeofferd om ook aan de armste kinderen eenig onderwijs en beschaving te geven. Ontegenzeggelijk hebben zij daarmede een zeer grooten dienst bewezen aan Kerk en staat. Wat zouden onze Buitendistricten er geheel anders uitzien zonder de zusterscholen!

Erkenning van verdiensten vragen die nederige religieuzen niet. Maar des te meer blijven zij Eerwaardig, en moeten anderen voor Haar opkomen en eischen, dat een welopgevoed en beschaafd man ten minste met eerbied spreekt over het werk dezer hoogstaande Vrouwen.

Dat schijnt 'n zeker Lid van den Kolonialen Raad maar niet te kunnen beseffen.

(Wordt vervolgd).

Pr. fr. R. J. C. WAHLEN.

DE OORLOG.

Verwoeder strijd dan er thans gevoerd wordt rondom Verdun zal wel zelden gestreden zijn. De partijen kennen elkanders krachten, wijze van oorlogvoeren, listen en lagen, sterke en zwakke punten. Verrassingen zijn zoo goed als uitgesloten. Aan weerskanten is men op alles voorbereid, terwijl de vliegeniers ook de minste beweging van den vijand bespieden. Van zeer groote beteekenis is het dus wel, dat het na drie maanden den Franschen gelukt is weer meester te worden van het fort Douaumont, sinds Februari in bezit der Duitschers. Dat gebeurde zóó:

Grl. NIVELES had bespeurd, hoe de Duitscher al zijn krachten samentrok op Mort-Homme en vermoedde daarom eenige vermindering van waakzaamheid op het fort Douaumont. Zondag, 21 Mei, des middags half vijf begon hij dat fort onder vuur te nemen van een zeer sterke batterij, en reeds om vijf uur konden de Franschen het fort binnendringen, de bajonet op het geweer. Een massa Duitschers sneuvelden en 300 werden er gevangen genomen. Onmiddellijk stelden de Franschen zich nu op in tegenweer om het fort te behouden. De Duitschers waren al ras bekomen van hun eersten schrik en kwamen met groot geweld aanstormen om de vesting weer te veroveren. Des avonds om tien uur waren de Franschen met alle toebereidselen gereed om hen te ontvangen.

De Duitschers kwamen en namen hun het fort weer af. Wanneer dat gebeurd is, weten we niet. De Fransche Kabel seint het bericht onder datum van 24 Mei: Na verschillende vergeefsche pogingen, waarbij de vijand enorme verliezen leed, is het hem ten slotte toch gelukt, het fort Douaumont weder te veroveren."

Dit lakoniek bericht verbergt heeten strijd, maar ook een groote teleurstelling voor de Franschen.

Er was zoo blij gejuicht op het eerste bericht, dat Douaumont weder hun eigendom was.

En dat is het zelfde oude fort, wat in Februari heette vrijwillig verlaten te zijn als van geen beteekenis!

Toch zouden de Franschen het zoo graag terughebben, omdat de Duitscher daar zoo'n mooie positie inneemt.

De groote voorsprong der Franschen is hun hoogvlakte, daar kan de Duitscher maar niet tegenop.

Alleen dan op Douaumont.

Misschien, dat dit wapenfeit eenige verandering geeft aan het plan de compagne. Tot dusverre lezen we hoofdzakelijk van heftige aanvallen en wanhopige bestormingen op de hooge Maasoevers. Wellicht, dat de Franschen nu eerst weer een poging wagen om Douaumont te heroveren, en de Duitschers dwingen daarheen nieuwe krachten te zenden. De rollen worden dan omgekeerd. De Franschen zijn dan aanvallende partij en kunnen eindelijk hun aanval in grooten stijl ook elders beginnen.

Reeds maanden werden ze hierin verhinderd door het felle stoken der Duitschers, die overal, waar de Franschen het niet wilden, den strijd deden ontbranden.

De aanval der Franschen op het Fort Douaumont mag toch niet aan het toeval worden toegeschreven.

Dat zal wel het gevolg zijn van een vooruit vast beraamd plan; het valt samen met de benoeming van een nieuwen vechtgeneraal Grl. NIVELLES Grl. PETAIN, die tot dusverre de leiding had bij Verdun, is nu Divisie-commandant geworden van sector Soissons-Verdun. JOFFRE, PETAIN en NIVELLES verstaan elkander zeer goed en zullen zoo volkomen mogelijk samenwerken.

Als het eerste wapenfeit van den nieuw benoemden Generaal voor Verdun de verovering van Douaumont was, mag daaraan de beteekenis gegeven worden van het begin van het groot offensief. En dan verklaart dit mede het geestdriftig gejuich in de Fransche Bladen. De Duitscher is van aanvaller verdediger geworden en vecht juist daar, waar de Franschen hem hebben wilden.

Het werd hoog tijd ook voor de Franschen om te beginnen, want de Duitschers behaalden in den laatsten tijd zoovele kleine voordeeltjes, dat deze vele kleintjes wel eens een groote konden maken.

Ook Duitschlands bondgenoot Oostenrijk is het groot offensief tegen Italië begonnen en met aanvankelijk succes. De Italianen werden achteruit geworpen.

Rusland is nog altijd in het voordeel en schijnt de zomermaanden goed te zullen besteden.

De Franschen hebben een reuzen vliegmachine gebouwd, die snel stijgt en 200 K. M. per uur kan afleggen. Naar verluidt, is dit schip bestemd om naar Essen te vliegen en daar de kanonnengieterij en de munitiefabrieken van Krupp te vernielen.

Maar „It is a long way" etc.

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Deze week werd bericht ontvangen dat de Weleerw. Pater BERTRANDUS KRUGERS met de *Oranje Nassau* uit Nederland van verlof terug zou keeren. De Weleerw. Pater AMBROSIUS KUYPERS, die een maand later van hier vertrok, hoopt medio Juni te Amsterdam scheep te kunnen gaan en een paar Eerw. Zusters voor het St. Elizabeth-Gasthuis mee te brengen.

***

De volgende week wordt met de *Estelle* Z. D. M. Mgr. VUYLSTEKE van Aruba terug verwacht.

Dynamiet.

Een oppassend werkman had Woensdagmiddag het ongeluk, toen hij een dynamietpatroon laadde, te sterk te duwen, zoodat de patroon reeds in zijn hand afging, wat hem het verlies van paar vingers kostte.

Nieuwe Dokter.

In plaats van Dr. LECKIE heeft de Gouverneur telegrafisch Dr. L C. J NUNES, van Suriname benoemd.

De nieuwe Geneesheer kan met de volgende Hollandsche boot hier verwacht worden.

Pokken.

Op verschillende plaatsen van Puerto Rico hebben zich gevallen van pokken voorgedaan. In het geheel reeds 82. De quarantaine-maatregelen tegen schepen komende van Puerto-Rico werden daarom verscherpt.

Neptunes.

De bemanning van deze Amerikaansche stoomboot, van Jamaica afkomstig, waren erg ontevreden over het eten aan boord. Hier Maandagmorgen aangekomen, deden zij hun beklag bij den Amerikaanschen Consul. De zaak werd geregeld, de bemanning begaf zich weer aan 't werk en het schip vertrok Donderdag naar Pampatar.

Visscherij.

Dezer dagen wordt in onze haven druk gevischt met het treknet. Er schijnen veel Maasbang gevangen te worden; teeken van regen, zegt men

Nieuwe Gouverneur.

Baron VAN ASBECK, Gouverneur van Suriname heeft aan Hare Majesteit ontslag gevraagd.

Everhard Beverwijk.

Lang zochten we in de couranten van Caracas te vergeefs naar eenig bericht over dezen sympathieken Pianist, totdat we eindelijk in *El Nuevo Diario* van 16 Mei een geestdriftige beschrijving vonden over een Concert door hem 15 Mei gegeven. Aan de hand van Mejuffrouw MERCEDES GOMEZ VELUTINI verscheen de blinde artist op het podium van het *Teatro Nacional*, en speelde voor een talrijk en uitgelezen publiek. Men was een en al bewondering over zijn meesterlijk spel, dat uitbundig werd toegejuicht.

Van Caracas vertrekt de Heer BEVERWIJK naar Trinidad, waar hij reeds naam gemaakt heeft en met ongeduld wordt verwacht.

Boekenschouw,

In dank ontvingen we Nummer 3 van *Onze Neutraliteit*. Dit mooie en thans vooral zeer actueele tijdschrift bevat een artikel over CURAÇAO onderteekend met de bekende initialen H. P. P.

In dat artikel lazen we, dat onze saluutbatterij bekend is om hare snelheid. Binnen eenige minuten worden de 21 saluutschoten afgevuurd. „Het is een onzer kruisers overkomen, dat men een uur en 40 minuten moest liggen wachten voor de hoofdplaats eener Zuid-Amerikaansche Republiek, alvorens 21 schoten waren afgevuurd."

De mooie beschrijving onzer haven wordt geillustreerd met aardige kiekjes.

In een volgend nummer zal geschreven worden over het garnizoen, het bestuur der kolonie, de leefwijze, het klimaat en de voorbrengselen, de bewoners, de uitstapjes op het hoofdeiland enz.

Dietsche Stemmen. Ter bespreking werden ons toegezonden de artikelen van Dr. *René de Clercq* over HAVERE TEGEN VLAENDEREN, in één brochure vereenigd.

De warme toon van dezen vurigsten der Flaminganten doet weldadig aan Zijn pleidooi geeft een droeven kijk op den taalstrijd der Belgen en verraadt heel veel stil gedragen leed. Dat er gevaar bestaat voor verfransching, nu het Belgisch Bestuur te Havere zetelt, is best mogelijk. Zeker is het, dat de Vlamingen van dien kant eenig gevaar duchten.

Toch begrijpen we volkomen de praktische houding van het Bestuur, dat elke passieve en actieve flamingantische actie in de tegenwoordige crisis inopportuun heet.

Maar de onverschrokken „Kerels van Vlaanderen" weten van geen wijken en willen ook niet gedurende den oorlog den „Vlaamschen Leeuw" aan den ketting leggen.

Officiëele Berichten.

Blijkens van den Minister van Koloniën ontvangen kennisgeving is aan het Lid van het Hof van Justitie in deze Kolonie, Mr. B de Gaay-Fortman, thans met verlof in Nederland, tot verder herstel van gezondheid, zes maanden verlofsverlenging verleend.

De 1ste Luitenant bij de rustende stedelijke schutterij, J. D. Capriles is bevorderd tot kapitein en de 2de luitenants C. N. Winkel, M. Capriles en H. N. Pietersz tot 1ste luitenants.

De tijdelijke onderwijzer 1e klasse aan de Hendrikschool alhier, K van der Heide is, wegens het verstrijken van den termijn zijner detacheering, eervol ontheven uit die betrekking.

Mej. A. H. Kampman is ontheven van het geven van onderwijs in het hoedenvlechten aan de Emmaschool alhier en Mej. Marianita Aarsen is daarmede op de proef belast.

De armendokter in het stadsdistrict bewesten de haven en in het 3de district alhier, T. J. G. Gaerste is bestendigd in de waarneming der functiën van armendokter in het 4e en 5e district.

Aan den beambte ten kantore van den Kolonialen Ontvanger alhier, G. J. Ferguson, is wegens gewichtige redenen een maand verlofsverlenging verleend.

Met intrekking van de quarantaine bepaald tegen San Juan, is er een quarantaine van achttien dagen, met inbegrip van de reis, vastgesteld tegen schepen komende van het eiland Porto Rico wegens het voorkomen aldaar van pokken; met bepaling, dat schepen, die aldaar buiten communicatie met den wal alleen passagiers en lading lossen en mails innemen, terstond tot het vrije verkeer zullen worden toegelaten na door den Stadsgeneesheer onbesmet bevonden te zijn.

De heer Mr. W. Ch de la Try Ellis is benoemd tot plaatsvervanger van den Kantonrechter op Curaçao.

De quarantaine-loods aan de Caraçasbaai alhier H. Lamp en de loodsgezel V. Lamp zijn tijdelijk aangesteld tot onbezoldigde kommiezen 2e klasse der belastingen alhier

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Vda. de M Ceballos & hijo, Sofia Cicilia, Leonidas de Fuemmayor, A. J. S. Lyon, M. Martin, para entregar á Enriqueta Prince, Amelia Martinez, Viuda Dorothea Odor, Maria Sibojero, Henry Trinidad Johans Tromp.

Aangeteekende stukken: Rosario de Bethencourt, Petronilia Streder.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 26 Mei 1916.

Artikel	Prijs
AARDNOTEN (Pindas) per KG.	—
ZOUT per vat van 180 K.G.	f 0.80
DIVIDIVI per K.G.	„ 0.07
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.40
id. per KG. 2e kw.	„ 0.80
HUIDEN per K.G.	„ 0.70
GEITENVELLEN per K.G.	„ 1.20
WOL per K.G.	„ 0.15
SCHAPENVELLEN per stuk	„ 0.55
BEENDEREN per K.G.	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G.	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa).	
Kwaliteit No, 1 per dozijn	„ 8,12½
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 8.25
„ „ 2 „ „	„ 4.50
„ „ 3 „ „	„ 6.12
„ „ 3 „ „	„ 6.80
„ „ 4 „ „	„ 7
„ „ 5 „ „ OLA	„
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„ 7.20
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ 1 van 25 c.M. of minder f.	
TROOHOEDEN (latal):	
Kwaliteit X per dozijn	f 1,12½
Kwaliteit XX per dozijn	f 1.87

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand April 1916.

	Geboorten.				Overleden		Aangegeven.	
	M. gesl.	Vr. gesl.	in echt	b. echt	M. gesl.	Vr. gesl.	Levenl.	Huwel.
Stadsdistrict	12	14	7	19	7	11	–	6
2e. district	6	10	10	6	–	4	–	2
3e. district	9	6	10	5	–	2	1	4
4e. district	2	–	1	1	–	–	–	2
5e. district	7	9	5	11	1	1	–	2
Totaal:	36	39	33	42	8	18	1	16

V. V. V.

Maandagavond houdt de Curaçaosche Vereeniging tot Bevordering van het Vreemdelingenverkeer een algemeene vergadering in de zaal van den Kolonialen Raad. Aanvang 8 uur.

Uitvoer.

We groeien tegen de verdrukking in. De gezamenlijke waarde der uitgevoerde artikelen bedroeg in het eerste kwartaal van

	1916	1915	1914
	f 668,608	f 422,090	f 474,569
Aan stroohoeden.	f 96,222	f 106,390	f 108,132
Aloë.	f 83,987	f 24,080	f 2,388
Dividivi.	f 38,500	f 9,780	f 30,680
Phosphaat.	f 84,696	f 49,645	f 84,974
Steenkool.	f 249,955	f 156,895	f 132,646
Zout.	f 10,914	f 14,035	f 15,567
Diversen.	f 70,768	f 18,830	f 30,433

Nederland.

Bevredigingscommissie in zake het Bijzonder Onderwijs.

Het verslag der Staatscommissie van het onderwijs, ingesteld bij Kon. besluit van 31 December 1913, no. 10, is thans openbaar gemaakt.

In totaal heeft zij 26 algemeene vergaderingen gehouden.

De opdracht, aan de commissie verstrekt, was ruim gesteld. Met name werd slechts het universitair onderwijs aangeduid als buiten hare bemoeiingen te zijn gesteld. Al aanstonds heeft zij echter gemeend, bij het begrenzen van het gebied over hetwelk zij zou rapporteeren, ook het vakonderwijs te moeten uitsluiten. Voor zooveel betreft het voorbereidend hooger en het algemeen vormend middelbaar onderwijs (hoogere burgerscholen) heeft de commissie na rijp beraad gemeend geen wetsvoorstel te moeten formuleeren.

Ten aanzien van het lager en het daar aan voorafgaande bewaarschoolonderwijs, staat de zaak anders. Een nieuw stelsel, dat nu en voor goed op dit gebied de aanleiding tot den schoolstrijd wegneemt, moet voor het vigeerend subsidiestelsel in de plaats worden gesteld.

Daartoe heeft de commissie een samenstel van regelen opgenomen in het eerste wetsontwerp — tot wijziging en aanvulling van de wet op het lager onderwijs — dat aan haar rapport is toegevoegd.

Een onderdeel van dat stelsel, hetwelk voor de algemeene verheffing van het peil van ons volksonderwijs van zeer groot belang is te achten, vormt de opleiding van de onderwijzers voor de lagere scholen. Aan deze materie is een afzonderlijk wetsontwerp gewijd.

In de derde plaats wordt een wetsontwerp overgelegd, hetwelk tot strekking heeft, het bewaarschoolonderwijs te regelen. Meent de commissie door het aanbieden van deze wetsontwerpen uitvoering te hebben gegeven aan de haar in de eerste plaats gegeven opdracht (wettelijke voorschriften te ontwerpen ten aanzien van de voorziening in de kosten van het openbaar en het bijzonder onderwijs, waardoor de deugdelijkheid en de krachtige vooruitgang van het onderwijs der jeugd wordt verzekerd, onder behoud van

de opvoedkundige zelfstandigheid van het bijzonder onderwijs), zoo kwijt zij zich door daarbij tevens te voegen een voorstel betreffende een nieuwe redactie van art. 192 der Grondwet, welke met deze wetsvoorstellen in overeenstemming is ook voor het tweede gedeelte dier opdracht (zoo noodig eene redactie te ontwerpen van art. 192 der Grondwet, welke met deze voorschriften niet in strijd is).

De commissie is in haar grootst mogelijke meerderheid tot eenstemmigheid over het geheel geraakt. Zij stond immers voor de vraag: „hoe kan onder de tegenwoordige omstandigheden bij de bestaande uiteengaande opvattingen een eind worden gemaakt aan den staatkundigen schoolstrijd? Deze vraag meent zij bevredigend te hebben beantwoord.

Het besef dat lang gedragen onrecht wordt weggenomen, de overtuiging dat samenwerking mogelijk wordt, welke het peil der volksontwikkeling snel doet stijgen, de verbetering, welke samenwerking reeds blijkens de voorgestelde ontwerpen in uitzicht stelt, het inzicht eindelijk dat eene regeling, als thans wordt voorgesteld, door den loop der gebeurtenissen onvermijdelijk is geworden, ziedaar verschillende, bij onderscheidene leden bestaande overwegingen, welke de commissie doen aanbevelen, deze voorstellen in hunnen onderlingen samenhang tot wet te verheffen.

Het lid der commissie, Dh. Tydeman, heeft gemeend in eene afzonderlijke nota van zijn, van dat van de meerderheid afwijkend, gevoelen te moeten doen blijken.

Het voorgesteld art. 192 der Grondwet luidt:

1. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regeering.

2. Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht der Overheid, en bovendien, voor zoover het algemeen vormend zoowel lager als middelbaar onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid en de zedelijkheid van den onderwijzer; het een en ander door de wet te regelen.

3. Het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen door de wet geregeld.

4. Overal in het Rijk wordt van Overheidswege de gelegenheid gegeven tot het ontvangen van voldoend openbaar algemeen vormend lager onderwijs.

5. De eischen van deugdelijkheid aan het geheel of ten deele uit de openbare kast te bekostigen onderwijs te stellen, worden bij de wet geregeld, met inachtneming voor zoover het bijzonder onderwijs betreft, van de vrijheid van richting.

6. Het bijzonder algemeen vormend lager onderwijs, dat aan de bij de wet te stellen voorwaarden voldoet, wordt naar denzelfden maatstaf als het openbare onderwijs uit de openbare kas bekostigd. De wet stelt de voorwaarden vast, waarop voor het bijzonder algemeen vormend middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs bijdragen uit de openbare kas worden verleend.

7. De Koning doet jaarlijks van den staat van het onderwijs aan de Staten-Generaal verslag geven.

De toelichting tot dit artikel luidt:

1. In overeenstemming met hetgeen in de Grondwetscommissie van 1910 algemeen werd goedgevonden, wordt thans gesproken van de aanhoudende zorg voor het onderwijs en niet uitsluitend van die voor het openbaar onderwijs.

2. Overal waar in het bestaande artikel sprake is van lager en middelbaar onderwijs wordt thans gesproken van „algemeen vormend" en middelbaar onderwijs ter onderscheiding van het vakonderwijs van lageren en middelbaren graad, bij regeling van welke de wetgever vrij is.

3. De wijziging in de redactie brengt geen wijziging in de bedoeling mede. De term is in ruimen zin op te vatten.

Het onderwijs moet niet voor alle tijden en plaatsen onveranderlijk worden en versteenen, maar zich met plaats en tijd en verschillende opvoedkundige inzichten kunnen mee bewegen, mits slechts steeds ieder ouder, die zijne kinderen op de openbare school wenscht te brengen, er van verzekerd kan zijn, dat de godsdienstige begrippen, in zijn gezin levende, worden geëerbiedigd.

4. De redactie is ruimer gesteld dan in het overeenkomstige lid van het bestaande Grondwetsartikel. Zij biedt den waarborg, dat niemand verstoken blijft van de gelegenheid om voor de kinderen aan zijn zorg toevertrouwd, het onderwijs te erlangen, dat allen in de maatschappij noodig hebben en waarbij iedere godsdienstige begrippen worden geëerbiedigd.

In de eerste plaats zal de gelegenheid kunnen bestaan in het van overheidswege te geven onderwijs. Vermits er echter — ook thans — gemeenten zijn, waar een openbare school niet bestaat, behoort er voor te worden gewaakt, dat de enkele kinderen, welke daar openbaar onderwijs zouden willen genieten, de gelegenheid daarvoor ontvangen. Dit kan o.a. geschieden door samenwerking van gemeenten of het verleenen van vergoedingen ten behoeve van het bezoek eener elders gelegen school.

5. Onder dit lid valt zoowel het openbaar als het bijzonder onderwijs. De eischen, aan de deugdelijkheid te stellen, zullen uiteraard soms gelijk, soms alleen gelijkwaardig zijn, wijl de vrijheid van richting der bijzondere scholen moeten worden in acht genomen.

6. De bepaling is thans opgenomen, dat het bijzonder algemeen vormend lager onderwijs, dat aan de bij de wet te stellen voorwaarden voldoet, naar denzelfden maatstaf als de openbare overeenkomstige scholen uit de openbare kas wordt bekostigd. Ook voor het bijzonder algemeen vormend middelbaar en het voorbereid hooger onderwijs is thans de verleening van bijdragen uit de openbare kas voorgeschreven. De financiëele regeling kan voor dit onderwijs, dat niet overal en voor allen noodig is, niet dezelfde zijn als voor het lager onderwijs, weshalve de wetgever hier meer vrijheid van beroeping behoort te hebben.

Aan de toelichting tot de wetsontwerpen tot wijziging en aanvulling van de wet tot regeling van het lager onderwijs is het volgende ontleend:

1. Onderwijs. Het stelsel, dat in de voorstellen der Staatscommissie voor het onderwijs is uitgewerkt, berust op vergoeding van de kosten van het bijzondere algemeen vormend lager onderwijs uit de openbare kassen naar denzelfden maatstaf als het overeenkomstig openbaar onderwijs.

Ten aanzien van het aan lager onderwijs voorafgaand bewaarschoolonderwijs en de opleiding van onderwijzers voor het lager onderwijs is eenzelfde stelsel aangenomen en in afzonderlijke wetsontwerpen uitgewerkt.

Het bijzonder onderwijs, dat voor deze geldelijke voorziening in aanmerking zal komen, moet aan even hooge eischen van deugdelijkheid voldoen als aan het openbaar onderwijs worden gesteld. Alleen dan is het verdedigbaar, dat uit de openbare kassen op dezelfde wijze wordt geschonken tot breedere ontwikkeling, omdat dit deel van het onderwijs dan zelfs voor een groot deel, het peil der volksontwikkeling mede bepaalt. Bij het formuleeren van deze eischen dient de grondslag van het bijzonder onderwijs, het behoud van de vrijheid van richting, de opvoedkundige zelfstandigheid, onaangetast te blijven, evenals de eischen, voor deugdelijkheid van het openbaar onderwijs gesteld, met de eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen niet in strijd mogen komen.

(Wordt vervolgd).

De Nederlandsche mails.

De Nederlandsche Regeering heeft, naar aanleiding van het Memorandum betreffende de inbeslagneming van over zee vervoerde brievenpost, haar door den Britschen en door den Franschen gezant op 1 April 1916 namens hunne Regeeringen overgelegd, onder dagteekening van 11 April 1916 onderscheidenlijk tot de Britsche en tot de Fransche Regeering een nota gericht.

In den aanhef daarvan klaagt de Nederlandsche regeering er over, dat, niettegenstaande ernstige vertoogen harerzijds, de Regeeringen van Engeland en Frankrijk voortgaan met het inbeslagnemen van zakken met poststukken, die over zee werden vervoerd aan boord van Nederlandsche schepen, die Fransche of Britsche havens aandeden of hun weg door het Kanaal namen.

Voorts bestrijdt de Nederlandsche Nota de opvattingen van de verbonden regeeringen omtrent het geoorloofd zijn van dergelijke aanhoudingen en het onderzoek van brieven en poststukken.

De staat van zaken nu, welke geschapen is door de inmenging van de Britsche autoriteiten,—merkt de Nota op,—is er juist een zooals de Conferentie heeft willen buitensluiten. Op den huidigen dag is de postdienst tusschen Nederland en de overzeesche landen, ja, zelfs met de Nederlandsche koloniën, onzeker geworden. De groote vertragingen welke de overbrenging der brieven ondervindt zijn op zich zelf reeds zeer schadelijk voor de handels- en particuliere belangen van afzenders zoowel als van geadresseerden.

„De Britsche autoriteiten vergenoegen zich niet met het op deze wijze in beslag nemen van contrabande-artikelen; zij hebben eveneens beslag gelegd op tal van brieven die absoluut geen contrabande inhielden, met name voor Amerika en andere overzeesche landen bestemde brieven."

En deze brieven werden nòch aan de geadresseerde, nòch aan den afzender teruggezonden. Geklaagd wordt voorts over de inbeslagneming van aangeteekende stukken of stukken met aangegeven waarden, inhoudende schuldbewijzen, coupons of andere waarden.

Geen enkele regel van het volkenrecht rechtvaardigt de handelwijze der Britsche autoriteiten, welke niet alleen indruischt tegen de voorschriften van het XIe Verdrag van Den Haag, maar evenzeer een directe aanranding vormt van de eigendomsrechten der Nederlandsche onderdanen en banken, die de waarden, welke het hier betreft, aan den postdienst hadden toevertrouwd — aldus vervolgt, de nota. — „Bovendien berokkent zij hoogst ernstig nadeel aan de Nederlandsche belangen, doordien zij elke verzending langs den weg ter zee van waardepapieren, toebehoorende aan Nederlandsche onderdanen, ondoenlijk heeft gemaakt.

„De Nederlandsche regeering had zich gevleid, dat de documenten en de waarden, door de Britsche autoriteiten uit de brievenpost gehaald, binnen een kort tijdsverloop aan de rechthebbenden zouden zijn teruggegeven; zij verwacht dit alsnog en behoudt zich voor om ten behoeve van laatstbedoelden een schadevergoeding te vorderen wegens de schaden, door hen geleden tengevolge van de door de Britsche autoriteiten genomen onwettige maatregelen.

„Een volledige lijst van de waarde-papieren, van welker inbeslagneming de Nederlandsche Regeering is onderricht en waarvan zij de teruggave vraagt, zal binnenkort volgen."

(De Fransche nota bevat niet de alinea's 1 van de Britsche regeering betreffende de teruggave van de in beslag genomen waarden en de reserve nopens de te eischen schadevergoeding).

Buitenland.

De Ver. Staten en Mexico.

Generaal Obregon van het Mexicaansche gouvernement en Majoor-Generaal Scott met Generaal Funston van de Amerikaansche regeering zijn half April samengekomen. De conferenties worden gehouden in het douanekantoor te Juarez.

Behalve Generaal Obrengon is de Carranza-regeering vertegenwoordigd door Generaals Trevina, Gaviro en Santos, door Gouverneur Enriquez en door den consul van El Paso, Garcia.

Van de Amerikaansche zijde zijn tegenwoordig de Generaals Scott en Funston, geassisteerd door Brigadier-Generaal George Bell, Jr., commandant van de Amerikaansche militaire stelling te El Paso.

Intusschen hebben versterkingstroepen der Vereenigde Staten de Mexicaansche grenzen overschreden en zich onder commando van Generaal Pershing gesteld.

Men stelt niet veel vertrouwen in het gunstig verloop der conferentie, en daar Pres. Wilson weigeren zal onze troepen terug te trekken voordat Villa gevangen is, is een crisis te wachten.

Te Columbus, N. M., werden nieuwe berichten ontvangen van verraderlijke aanvallen door Mexicanen op Amerikaansche soldaten. Een Amerikaan zittende voor zijn tent werd door een kogel getroffen en Luitenant Alden Me Graham had een ontmoeting met een kapitein van Villa waarbij de laatste gedood werd door den luitenant.

BEKENDMAKING.

De verkoop van ZILVEREN GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van den 1sten September 1914 t/m den 28sten Februari 1915 onder Nos. **7623 L**, t/m **7056 M**, zal plaats hebben op *Donderdag* den **8sten Juni** a.s., en volgende Donderdagen

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 27en Mei 1916.

De Voorzitter,

11 C. S. GORSIRA.

Curacosche Vereeniging

TOT BEVORDERING VAN HET VREEMDELINGENVERKEER.

Vergadering op Maandag, 29 Mei des avonds 8 uur in de zaal van den Kolonialen Raad.

Punten van behandeling:

1o. Verslag:

2o. Rekening en verantwoording:

3o. Benoeming van eene Commissie tot het nazien van de rekening en verantwoording:

4o. Goedkeuring begrooting 1916–1917:

5o. Rondvraag:

Het ontwerp-begrooting 1916–1917 is ter inzage van de leden nedergelegd ten bureele van den Voorzitter:

De Voorzitter,
J. B. Gorsira.
De Secretaris,
H. J. Cohen Henriquez

Curaçao, den 10n Mei 1916. 3—3

HAVEN-NIEUWS
VAN 20 MEI — 3 JUNI.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Atlas	W Drayer	19 Mei	New York	20 Mei	New York
Philadelphia	G W Goodman	19 „	La Guayra	19 „	New York
Merida	A Johanson	17 „	Maracaibo	22 „	La Guayra
Nickerie	N C v Baaren	25 „	New York	28 „	Amsterdam
Zulia	S S Morris	20 „	New York	20 „	Maracaibo
Commewijne	R Wagenmaker	23 „	Amsterdam	25 „	New York
Merida	A Johanson	24 „	La Guayra	26 „	Maracaibo
Zulia	S S Morris	26 „	Maracaibo	26 „	New York
Caracas •	H Hichborm	26 „	New York	26 „	La Guayra
Pr Fr Hendrik	P Koningstein	29 „	New York	29 „	New York
Caracas	H Hichborn	31 „	La Guayra	31 „	New York
Merida	A Johanson	31 „	Maracaibo	31 „	Maracaibo
Neptune	H Elsleben	22 Mei	New Port News	24 Mei	Pampatar
Nestoriau	A Coulsting	26 „	Liverpool	27 „	Pto Colombia

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Pluma de oro V	20 Mei	Vela de Coro	*Brion V*	20 Mei	Maracaibo
Maria H	21 „	Maracaibo	*Gloria V*	22 „	Vela de Coro
Alix H	23 „	Pto Rico	*Camia H*	22 „	Vela de Coro
Reina V	23 „	Rio Hacha	*Nereida H*	22 „	Maracaibo.
Diana V	24 „	Maracaibo	*Gacela H*	23. „	Maracaibo
Frida H	24 „	Maracaibo	*Abeona H*	24 „	Rio Hacha
Viuda Alegre D	25 „	S Domingo	*Ariminta*	24 „	Rio Hacha
Maria Leoncita	25 „	Aruba	*Honoria D*	23 „	Sgo. de Cuba
Refugio H	25 „	Aruba	*Pluma de oro V*	24 „	Vela de Coro
Camina H	25 „	Vela de Coro	*Carlota H*	24 „	Maracaibo
			Sirena H	25 „	Rio Hacha
			Maria Leoncita	26 „	Aruba
			Alix H	26 „	Prt Rico
			Refugio H	26 „	Aruba

• Het SS. Caracas vertrekt eerst 30 Mei uit New York via La Guayra 9 of 10 Juni kan 't hier verwacht worden.
Den dag van aankomst vertrekt 't weer over San Juan de Pto Rico naar New York.